

מראי מקומות- בבא בתרא צ"ח

מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה שאינו שלו.

(ה) המוכר מקום לחבירו, וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו בית חתנות לבנו וכו'- מבואר מדברי הרשב"ם דרישא דמתני' מיירי דוקא במוכר מקום לבנות בית חתנות, בכה"ג נח' ר' ישמעאל ור"ע. אבל במוכר לחבירו לבנות לו בית סתם, צריך ליתן לו ו' על ח' לביתו. והרמב"ן הביא מהר"י מיגש דהרישא מיירי גם בבית של עצמו, דגם בזה נח' ר"י ור"ע, אם מי שמוכר לחבירו מקום לבנות בית עצמו, אם השיעור ד' על ו', או ו' על ח'.

(ו) בית קטן שש על ח'- הק' הראשונים, איך שייך לומר דבית הקטן ביותר הוא ו' על ח', הרי קיי"ל בסוכה דשיעור בית לכמה דברים הוא ד' על ד'. וכ' הרמב"ן, דנהי דד' על ד' שם בית עליו לענין חלוקת אחין ושותפין וכדו', דאם יש לכא"א ד' על ד' יכול לכוף האחר לחלקו, מ"מ דירה סרוחה הוא זה, ואין דעתן של מקבלי קבלה לדירה כגון זה. והביא מר' האי גאון דבאמת המוכר בית לחבירו יכול ליתן לו ד' על ד' [ולא ביאר החילוק, למה במוכר בית לחבירו יכול ליתן לו ד' על ד', אבל אם מכרו מקום לבנות, צריך להיות ו' על ח', וצ"ע]. אולם ע' בשטמ"ק בשם הראב"ד דת' דמה דאי' במתני' דשיעור של בית קטן היינו ו' על ח', היינו דוקא בבית חתנות, אבל בבית סתם, אז הדין הוא דיכול ליתן לו ד' על ד', בין אם מכר לו הבית או אם מכר לו מקום לבנות הבית. ומה דאי' בית גדול וטרקלין, זה קאי ג"כ על סתם בית, אבל מה דאי' בית קטן, זהו בבית חתנות דוקא. אולם ע' בתוס', דנראה דג"כ נתקשה בקו' זו מהגמ' בסוכה, וכ' דשם מוקמינן בחצר המתחלקת לפי פתחי', וצ"ב כוונתו. וע' במהר"ם במה שהאריך בביאור דברי התוס'.

(ז) כבנין ההיכל- פי' הרשב"ם, דהי' ההיכל ארכו מ' ורחבו כ', ורומו ל', דהיינו חצי ארכו ורחבו. וכ' התוס' יו"ט דכל זה בבית ראשון, אבל בבית שני הי' ארכו ארבעים ורחבו עשרים, אבל רומו הי' ארבעים. והק', דא"כ מהכ"ת לילף מבית ראשון, לילף מבית שני.

(א) ואם אמר לו יין מבושם אני מוכר לך, חייב להעמיד לו עד העצרת- הק' תוס' בשם הרשב"א, הא בקנקנים דלוקח איירי מתני', ולימא לי' קנקנך גרים, ולרחב"י לימא לי' מזלך גרים. ות' דאה"נ, אם נמצא חומץ יכול לומר לו כן, אבל הכא לא איירי בהכי, אלא אשמעינן דצריך ליתן לו יין הראוי להתקיים עד העצרת. וכ' המהרש"א דלפי תוס' יהי צריך לומר כן במיושן ג"כ, אבל העיר דהרשב"ם לקמן לא פי' כן לענין מיושן, דכ' (בריש עמוד ב') דאם יחמין קודם החג של שנה ג' הרי הוא באחריותו של המוכר. ולענין קו' התוס', דאם בקנקנים דלוקח איירי, א"כ למה אין המוכר יכול לטעון דקנקנך גרמו, י"ל כמש"כ הריטב"א, דמיירי בקנקנים בדוקים של הלוקח, דודאי לא הם גרמו.

(ב) לא שנו אלא בקנקנים דלוקח, אבל בקנקנים דמוכר א"ל הא חמרך והא קנקנך- פי' הרשב"ם, שקבל הלוקח היין בחביותיו, דאיכא למימר כליו גרמו. אולם ע' ברמב"ן לעיל (צו). דכ' בשם ר"ת דהעירוי גרמו להחמין.

(ג) האי מאן דיהיר, אפי' אינשי ביתי לא מיקבל, שנא' וכו'- פי' הרשב"ם, אינשי ביתי היינו אשתו. ויש לע', מ"ש אשתו דנקט, הרי לכא"ו על כל אנשי ביתו קאי. וכ' בפי' המצודת דוד כאן, ע"פ מה דאי' בב"מ, היינו דאמרי אינשי, כמשלם שערי מכדא, נקיש ואתי תיגרא בביתא. וא"כ, המתייהר בוא יבוא לידי עניות, וממילא לא יתקבל על אשתו.

(ד) כל המתגאה בטלית של ת"ח ואינו ת"ח, אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה, כתי' הכא ולא ינוה, וכו'- יש לע', מנין דעל המתגאה בטלית של ת"ח מיירי, לימא כמו לעיל, דכל מאן דיהיר אין מכניסין אותו וכו'. וי"ל ע"פ מש"כ המהרש"א, דמה שאין מכניסין אותו לתוך מחיצתו של הקב"ה, הוא מדה כנגד מדה, לפי שהוא מתגאה בטלית ובמחיצה שאינה שלו, רק של ת"ח, ע"כ אין

שזו עזות פנים הוא". וכ' המגיד משנה דלכא' הו"ל להרמב"ם לומר דג"כ איכא מכת מרדות, כדאי' בקידושין דף י"ב, דרב מנגיד חתנא דדייר בבי חמוה. ותי' דכיון דבסוגיין לא הזכיר כלל מכת מרדות, רק דלאו אורח ארעא הוא, לכן י"ל דהרמב"ם סמך על סוגיין בזה [אולם צ"ע, דהא הרמב"ם כ' דאסרו חז"ל, ולא אמר רק דהוי חסרון בדרך ארץ, ולפי סוגיין לכא' אי"ז איסור אלא חסרון בדרך ארץ, ולפי הסוגיא דהתם חייב מכת מרדות, וממ"נ קשה]. ועוד הביא מה שהראב"ד כ' שם, דאם ייחד לו בית למשכב מותר, וכ' דאולי על כך סומך רבים שדרים אצל חמותם, אלא דכ' דלא ראה מהסוגיא שום סמך לזה.

(ט) **כדנתיב בספר בן סירא - כ' הריטב"א, דאע"פ** דבסנהדרין קראו לספר בן סירא ספרים חיצונים, מ"מ נראה מכאן שלא אסרו שם אלא לעשות ממנו קבע, אבל ראוי להגות בו בעתות ללמוד ממנו חכמה ומוסר, משא"כ בספרי מינין ממש.

(י) **הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מצאתי קל מסובין, וקל מסובין חתן הדר בבית חמיו, וכו' - הק' התורת חיים, מה ענין חתן הדר** אצל חמיו לסובין, ומה ענין של כל א' מאלו כלפי כל האחרים. ותי' דהכי קאמר, הכל שקלתי בכף מאזנים, ולא מצאתי דבר שהסברא נותנת שהוא טוב, והוא אדרבה גרוע מאד, כמו סובין, דמן הסברא טובים הם למאכל כיון שהן באין מקמח טוב והיפה, ובאמת גרועין הן בתכלית. וקל מסובין חתן הדר אצל חמיו, דכיון דחמיו נתקרב אליו, דנתן לו בתו ונדוניא, מסתבר לומר שידור בביתו להיות אצלו תמיד. אבל אדרבה, גרוע הוא מאד, מפני החשד ומפני ממון, ולא ניחא לי' לחמיו שידור אצלו. וקל מחתן הוא אורח מכניס אורח, דמסתבר שדבר טוב הוא, שהרי בעל הבית חביב לו אורחים, שהרי הזמינו והכניסו לו לביתו, וא"כ לכא' יפה עשה מה שהכניס אורח אחר עמו. אבל באמת דבר גרוע הוא, שהרי לא הזמין האורח האחר, ולכן מקפיד על אורח זה שהזמינו לאחר בלא רשות. וקל מזה מי שמשיב דבר בטרם ישמע, שהרי הוא חושב שדבר טוב הוא, דכיון שהשואל רוצה שישב לו, נמצא כי יפה עשה מה שהשיב לו מיד טרם שגמר את דבריו,

ותי' משום דלעולם צריכין ללמוד מהפחות (דיד בעל השטר על התחתונה). וע' בביאור הגר"א על המשנה שם, דהק' מהו הראי' מההיכל, דלמא מעשה שהי' כך הי', אבל לא הי' לעיכוב. וכ' דבלא"ה יש להק', למה עשו בית שני כמו הבית ראשון בכל חוץ מרומו, דבבית ראשון הי' לי' ובבית שני מ'. ובבית ראשון גופי' הי' רום ההיכל לי' ורום קה"ק כ' (כפשוטו, דקה"ק הי' רומו כ'). וביאר דבבית שני הי' ההיכל וקה"ק נחשב לחדר א', שלא הי' מחיצת כותל מפסקת ביניהם, ולכן אמרי' דאורך של ההיכל וקה"ק הוא ששים, וכיון שרחבו הי' עשרים, א"כ חצי ארכו ורחבו הוא באמת ארבעים, ולכן הי' קומתו מ'. אבל בבית ראשון, שהי' מחיצה מפסקת בין ההיכל ובין קה"ק, לכן הי' ההיכל לבדו ארכו מ' ורחבו עשרים, ולכן קומתו הי' חצי זה, דהיינו שלשים. וקה"ק הי' ארכו כ' ורחבו כ', וממילא הי' קומתו ג"כ כ'. וממילא למדין מזו דהכל הי' מעכב, דאל"כ לא היו עושים אותן שינויים, אלא על כרחך מה שעשו כן הוא משום שלא היו יכולים לעשותו כמו בית ראשון, שהרי הי' ההיכל וקה"ק נחשב לחדר א'. וע"ז בא רשב"ג לומר אין למדין מן ההיכל, דהא קה"ק באמת הי' גבוה לי', וא"כ על כרחך לא אמרי' דקומתו הי' כחצי ארכו וחצי רחבו. והוסיף דמשום הכי הגמ' בהמשך הק' הסתירה בקראי, האם קומת קה"ק כ' או לי', ותי' דכ' היינו למעלה מהכרובים [ולכא' יישוב זה שייך רק לרשב"ג, וצ"ע לרבנן איך ליישב]. וכ' הגר"א דלפ"ז יש ליישב קו' תוס' על רש"י על הפסוקים, דרש"י פי' דתקרת ההיכל הי' גבוה מתקרת קה"ק י' אמה, ודלא כהסוגיא דכאן. וכ' הגר"א דלפ"ז י"ל דרש"י על המקרא אתי כפי הת"ק דכאן, דבאמת ס"ל כן. [ולפי דברי הגר"א, לכא' צ"ל דהגמ' לעיל (ג.) אתי לפי רשב"ג, דשם מבואר דהי' קה"ק גבוה לי' אמות, וגם מבואר התם דמה שלא היו עושין אמה טרקסין, היינו משום דהתקרה של קה"ק (וההיכל) הי' גבוה טפי ולא הי' עומד. אבל לפי הת"ק, אדרבה, מה שעשו התקרה גבוה הי' רק משום שלא הי' אמה טרקסין. אלא ע"כ הסוגיא דהתם כפי רשב"ג הוא, וצ"ע לפי הת"ק למה באמת לא עשו אמה טרקסין בבית שני, וממילא יהיו יכולים לעשות התקרה יותר גבוה. ולפי רשב"ג, יש לעי' רק למה עשו התקרה כ"כ גבוה בבית שני, שהרי הי' שייך לעשותו יותר גבוה, ולעשות אמה טרקסין, וממילא יהי' חשיב ב' חדרים, כפי חשבון הגר"א, וצ"ע].

(ח) **דלא דרכא דחתנא למידר בי חמוה - כ' הרמב"ם (איסורי ביאה כ"א, ט"ו), "וכן אסרו חכמים על האיש שידור בבית חמיו,**

אלול תשפ"ד

ובאמת דבר גרוע הוא מאד, דכל אדם מקפיד
ע"ז הרבה, דקסבר שמא לא הבין את השאלה.